

ТАНИЛЦУУЛГА

Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Алсын хараа-2050” урт хугацааны хөгжлийн бодлогод эдийн засаг нь өрх, иргэн бүрд тэгш, хүртээмжтэй хүрсэн байх, жижиг, дунд бизнес эрхлэлтийн өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх, хөрөнгө оруулалтын таатай орчин, нөхцөлд өрсөлдөхүйц бичил, жижиг, дунд бизнес эрхлэх зорилгыг дэвшүүлэн “Хүн амын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжин өрхийн орлогыг тогтвортой нэмэгдүүлж, дундаж давхаргыг бүрдүүлнэ”, “Нийгмийн бүх салбарт тэгш бус байдлыг багасгаж, дундаж орлоготой иргэдийн тоог нэмэгдүүлж, амьдралын чанарыг дээшлүүлнэ”, “Хөрөнгө оруулалтыг бүрэн дэмжсэн, бизнес эрхлэх таатай орчныг бүрдүүлнэ”, “Олон улсад өрсөлдөх чадвартай бичил, жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийг хөгжүүлж, ажлын байрыг нэмэгдүүлнэ”, “Цахим засаглалын технологийг бүх түвшинд бүрэн хэрэгжүүлж авлига хүнд сурталгүй төрийн үйлчилгээг төлөвшүүлнэ” гэж тус тус заасан.

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 23 дугаар тогтоолоор батлагдсан Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлийн 3.3.2-т “бичил, жижиг, дунд бизнесийг дэмжих орчин бэхжиж, төлөвшинэ”, 4.1.5-д “бизнесийн таатай орчныг бүрдүүлж, иргэдийн худалдан авах чадварыг дээшлүүлнэ” гэж, Монгол Улсын Их Хурлын 2021 оны 106 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Шинэ сэргэлтийн бодлого батлах тухай” дунд хугацааны зорилтот хөтөлбөрт урт хугацаанд эдийн засгийн өсөлтийг дунджаар 6 хувьд хадгалж, нэг хүнд ногдох үндэсний орлогыг 2 дахин нэмэгдүүлж, ажиллах хүчний оролцооны түвшнийг 65 хувьд хүргэнэ гэж заасан.

Түүнчлэн “Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр батлах тухай” Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 21 дүгээр тогтоолын 1 дүгээр хавсралтын 3.2.1-д “Татвар, нийгмийн даатгалын шинэчлэл хийх”-ээр заасан бөгөөд энэ хүрээнд бага, дунд орлоготой иргэдийн татварын ачааллыг бууруулах, татварын суурь тогтолцооны тогтвортой байдлыг хангах, татварын орчныг олон улсын стандартад үе шаттайгаар нийцүүлж, цахим татварын тогтолцоог сайжруулах, бизнес эрхлэгчдийн татварын ачааллыг бууруулах, татварын дэмжлэгүүдийг оновчтой болгох, хариуцлагатай татвар төлөгчийг дэмжих зэрэг зорилтуудыг тусгасан.

Монгол Улс анх 1998 онд нэмэгдсэн өртгийн албан татварыг нэвтрүүлсэн. Улмаар Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийг 2007 онд болон 2015 онд сүүлд шинэчлэн найруулснаас хойш 10 жил өнгөрсөн байна. Сүүлийн жилүүдэд дэлхий нийтийг хамарсан цар тахал, геополитикийн хүндрэлтэй нөхцөл байдлаас үүдэлтэйгээр төгрөгийн ханш суларч, инфляц, хүүгийн түвшин нэмэгдсэн тул голчлон бага, дунд орлоготой иргэн, өрхийн орлогыг хамгаалах, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих, аж ахуйн нэгжүүдийн мөнгөн хөрөнгө, эргэлтийн хөрөнгийг дэмжих тухай асуудал нэн чухал ач холбогдолтой болсон. Иймд иргэдийн эцсийн хэрэглээндээ төлдөг нэмэгдсэн өртгийн албан татварын ачааллыг бууруулж, аж ахуйн нэгжүүдэд үүсэж буй хүндрэлийг нэг мөр шийдвэрлэх шаардлага бий болж буйтай холбоотойгоор тус хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулсан.

Монгол Улсын Сангийн яам, татвар, гаалийн байгууллага, Монголын үндэсний худалдаа, аж үйлдвэрийн танхим болон Улсын Их Хурлын Тамгын газар хамтран

улс орон даяар давхардсан тоогоор 11,000 гаруй татвар төлөгчийг хамруулсан 150 удаагийн уулзалт, хэлэлцүүлэг зохион байгуулж, 176 мянга орчим санал хүлээн авсан. Хэлэлцүүлгийн үр дүнд бүх нийтээрээ жигд, шударга төлдөг татварын тогтолцоог бүрдүүлэх, үндсэн хөрөнгийн худалдан авалтад төлсөн татварыг шууд хасах, ажил эрхлэлтийг дэмжсэн хөшүүргийг бий болгох, орлого хүлээн зөвшөөрөх суурь зарчмыг өөрчлөх зэрэг саналуудыг нийтлэг байдлаар ирүүлсэн байна.

Энэхүү нөхцөл байдлуудыг харгалзан татварын бодлогыг илүү уян хатан, ойлгомжтой болгох, бүх нийтээрээ жигд, шударга төлдөг тогтолцоог бүрдүүлж, аж ахуйн нэгжүүдийн үйл ажиллагааг дэмжих, иргэн, өрхийн татварын ачааллыг бууруулах, орлогын тэгш бус байдлыг бууруулах, татварын хөнгөлөлт чөлөөлөлтийн оновчтой, хүртээмжтэй байдлыг нэмэгдүүлэх, татварын хамрагдалтыг сайжруулах, далд эдийн засгийг бууруулах, татвар төлөгчдөөс нийтлэг байдлаар ирүүлсэн саналыг тусгах чиглэлээр Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулах шаардлага үүсэж байна.

Дээрх үндэслэл, шаардлагын дагуу Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг дараах үндсэн зорилгод нийцүүлж боловсрууллаа. Үүнд:

Иргэн, өрхийн татварын ачааллыг бууруулж, бодит орлогыг хамгаалах, орлогын тэгш бус байдлыг бууруулах, бизнесийн идэвхжилийг дэмжих, аж ахуйн нэгжүүдэд үйл ажиллагаагаа тэлэх боломжийг олгох:

1. Иргэдийн төлсөн нэмэгдсэн өртгийн албан татварын хөнгөлөлтийг шаталсан хэлбэрээр нэмэгдүүлэх зохицуулалтыг хуулийн төсөлд тусгана.
2. Бүх нийтээрээ жигд, шударга төлдөг татварын тогтолцоог бүрдүүлж, тодорхой заасан хэмжээнээс бага борлуулалтын орлоготой татвар төлөгч хялбаршуулсан горимоор татвараа тайлагнаж, төлөх зохицуулалтыг хуулийн төсөлд тусгана.
3. Үйлдвэрлэл эрхлэгчдэд худалдан авалтыг бэлэн бусаар хийсэн тохиолдолд үнийн дүнд НӨАТ шингэсэн гэж үзэж, төлбөл зохих татвараас хасагдах эрхийг нээнэ.
4. Тодорхой шаардлагыг харгалзан дотоод болон импортын НӨАТ-ыг төлөх хугацааг хойшлуулах боломжийг бүрдүүлнэ.
5. Үндсэн хөрөнгийн худалдан авалтад төлсөн болон оршин суугч бус этгээдээс авсан ажил, үйлчилгээний НӨАТ-ыг хасалт хийх боломжийг бүрдүүлнэ.
6. Ажилчдын хөгжил, хүний нөөцийн бодлогыг дэмжих, ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулах зохицуулалтыг хуулийн төсөлд тусгана.
7. Гадаад улсаас Монгол Улсад оршин суугч этгээдэд цахимаар үзүүлж буй үйлчилгээнд нэмэгдсэн өртгийн албан татварыг ногдуулж, тэдгээрийг суутган төлөгчөөр бүртгүүлэх зохицуулалтыг тусгана.
8. Өндөр үнэлгээ бүхий суудлын автомашинд татвар ногдуулах, тодорхой босго дүнгээс дээш үнэлгээ бүхий орон сууцны чөлөөлөлтийг зогсоох зохицуулалтыг тусгана.

Хуулийн төсөл батлагдсанаар иргэн, өрхийн хэрэглээндээ төлдөг татварын ачааллыг бууруулж, бодит орлогыг хамгаалж, орлогын тэгш бус байдал буурч, аж ахуйн нэгжүүдийн мөнгөн хөрөнгө, эргэлтийн хөрөнгийн ачааллыг бууруулж, бизнесийн идэвхжих, тэлэх бололцоог ханган, үйл ажиллагаагаа өргөжүүлэх боломжийг нэмэгдүүлэх ба бүх нийтээрээ жигд, шударга төлдөг татварын

тогтолцоог бүрдүүлж, татварын хамрагдалтыг нэмэгдүүлэн, далд эдийн засгийг бууруулна.

Цаашид хиймэл оюун ухаан, их өгөгдөлд суурилсан системийг нэвтрүүлснээр татвар төлөгчид шаардлагатай мэдээллийг цаг алдалгүй авч, татварын хууль тогтоомжийг дагаж мөрдөхтэй холбоотой асуудлуудыг урьдчилан шийдвэрлэж, Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулдаг аж ахуйн нэгжүүдийн үйл ажиллагаа, нийгэм, эдийн засагт эергээр нөлөө үзүүлнэ.

---oOo---